

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Erkek egemen sistemin hâkim olduğu toplumlarda iktisadi yaşam cinsiyetçi işbölümüne dayanmaktadır. Cinsiyetçi işbölümünün sonucu olarak da en düşük ücretli ve güvencesiz işlerde kadınlar çalışmaktadır. Türkiye’de milyonlarca kadın cinsiyetçi işbölümünün sonucu olarak ev içi emek ve bakım emeği gibi devasa bir emeği omuzlamanın yanı sıra ev eksenli çalışma gibi oldukça düşük ücretle güvencesiz koşullarda çalışmaktadır. Ev eksenli çalışmanın sonucu olarak kadınların maruz kaldığı ekonomik sorunların ortaya çıkarılması, bu sorunların yerinde tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması için gerekli yasal düzenlemelerin bir an önce hayata geçirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci İttüzüğün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Meral Danış BEŞTAŞ
HDR Grup Başkanvekili
Siiirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Erkek egemen sistemlerde kadınlar cinsiyetçiliğe dayalı ayrımcılık dolayısıyla yalnızca toplumsal ve siyasal alandan dışlanmamakta, aynı zamanda iktisadi alana katılmaları önünde ciddi engeller oluşturmaktadır. Dünyanın her yerinde, erkek egemen sistemin yürüklükte olduğu böylesi toplumlarda ekonomik yaşam cinsiyetçi iş bölümüne dayanmaktadır. Bu iş bölümü içerisinde kadınlar en güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da kadınlar kamusal alanda oldukça kırılgan bir pozisyona konumlandırılmaktadır. Kadınların bu şekilde konumlandırılmış olması beraberinde ekonomik şiddet şeklinde vuku bulan derin bir yoksulluğu getirmektedir. Bu nedenle bugün dünyanın her yerinde en yoksul kesimler kadınlar olmaktadır.

Kadınların uzun soluklu mücadelesine ve kazanımlarına rağmen Türkiye hala ne yazık ki erkek egemen bir toplum olmaya devam etmektedir. Bu sistemin yarattığı yakıcı sonuçlardan biri kadınların toplumsal, siyasal ve iktisadi alanlardaki ikincil konumudur. Bugün, Türkiye’de milyonlarca kadın bir taraftan ev içi emek ile bakım emeğini devasa bir yük şeklinde omuzlarken, diğer taraftan gündelik, mevsimlik, geçici, sigortasız gibi güvencesiz işlerde çalışmaktadır.

Türkiye’deki sayısı net olmamakla birlikte milyonlarca kadın bu güvencesiz iş alanlarından biri olan ev eksenli çalışmanın parçasıdır. Ev eksenli çalışma Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılan ihraçlar ve pandemi sonrası işini kaybedenler dolayısıyla ciddi biçimde artmaktadır. Hızla yaygınlaşan ev eksenli çalışanlar yalnızca kadınlar olmasa da, önemli çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Ev-Eksenli Çalışanlar Sendikası (Ev-Eksen) verilerine göre Türkiye’deki her dört kadından biri ev eksenli işlerde çalışmaktadır. Ev içi emek ve bakım emeğiyle beraber kadınlar fason, siparişle ve kendi hesabına farklı biçimlerde bu işlerde çalışmaktadır.

Ev eksenli çalışan emekçiler güvencesizlik, düşük ücret ve sağlık sorunları gibi çok yönlü sorunlar yaşamaktadır. Öncelikle, bu emekçilerin çalışma alanı resmi olarak tanımlanmış değildir. Birçok çalışma alanını kapsasa da ev eksenli çalışma iş kolu olarak tanımlanmış değildir. Ev içi emek ile bakım emeğinin yanında milyonlarca kadın bir gün evde parça başı iş yaparken diğer gün tarlada işçi olarak çalışabilmektedir. Sürekli bir biçimde değişen iş alanları ve bütün iş kollarını kapsayan bir çalışma alanı olması dolayısıyla bu işçilerin sigortalı olması da sendikalı olması da mevcut yasalar kapsamında oldukça güçtür.

Öte taraftan, uzun çalışma saatleri ve ağır çalışmanın bir sonucu olarak ev eksenli çalışan emekçiler ciddi sağlık sorunları yaşamaktadır. Kamburluk ve göz bozulması gibi farklı meslek hastalıklarının yanı sıra yalnızca çalışanlar değil hane halkı da ciddi biyolojik yıpranmalara ve kalıcı hastalıklara maruz kalmaktadır. Buna rağmen bu meslek hastalıklarının uzman kurumlar tarafından tanımlanması için yasal alt yapı oluşturulmuş değildir. Ayrıca ev eksenli çalışan kadınların esnek ve güvencesiz çalışması dolayısıyla iş çalışma saatlerini kayda geçirmeleri oldukça güçtür. Müfettiş denetimi gibi denetim süreçlerinde ev içi özel yaşam ile iş yeri iç içe geçmektedir. Bunun bir sonucu olarak emeklilik hakları da zorlaşmaktadır.

Öte taraftan, İş-Kur iş bulma güvencesini vererek kurslar açtığı halde işin nerede olduğu, sigortalı olup olmadığı ile ilgilenmemekte, böylece işin sosyal güvencesini vermemektedir. Sonuç olarak ev eksenli çalışma mevcut haliyle iş güvencesiz, sağlık güvencesiz ve sosyal güvencesiz bir çalışma alanı olarak milyonlarca kadının hayatını oldukça olumsuz etkilemektedir.

Devlet sorumluluğunu yerine getirdiği, işçiye karşı işvereni korumadığı, yurttaşlara sosyal güvenceli ve sendikali işler sağladığı oranda ev eksenli çalışma alanında yaşanan sorunlar da çözüme kavuşacaktır. Ev eksenli çalışma alanlarında kadınların yaşadığı sorunların tespit edilmesi, yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi ve gerekli yasal altyapının bir an önce oluşturulması amacıyla araştırma komisyonunun kurulması elzemdir.